

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „ES pramonės politika maisto ir gėrimų sektoriui“

(2015/C 332/04)

Pranešėjas: Ludvík JÍROVEC**Bendrapranešėjis: Edwin CALLEJA**

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2014 m. liepos 10 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl

maisto ir gėrimų sektoriaus.

Pramonės permainų konsultacinė komisija, kuri buvo atsakinga už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2015 m. gegužės 4 d. priėmė savo nuomonę.

508-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2015 m. gegužės 27–28 d. (gegužės 27 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 151 nariui balsavus už, 1 – prieš ir 5 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos**1.1. Išvados****1.1.1. Tendencijos**

Laikotarpiu iki 2050 m. pagrindinės demografinės tendencijos bus gyventojų skaičiaus didėjimas ir senėjanti visuomenė, urbanizacija ir auganti nelygybė. „Iki 2050 m. gyventojų skaičius pasaulyje pasieks 9,1 mlrd., tai – 34 % daugiau nei dabar. Šis gyventojų skaičiaus padidėjimas bus juntamas iš esmės tik besivystančiose šalyse. Urbanizacija igaus pagreitį ir apie 70 % pasaulio gyventojų gyvens miestuose (šiuo metu – 49 %). Vis dėlto, norint patenkinti dėl to išaugusią paklausą, maisto gamyba (be biodegalams naudojamų maisto produktų) turi padidėti 70 %“⁽¹⁾.

1.1.2. Europos maisto ir gėrimų pramonės vaidmuo

Europos maisto ir gėrimų pramonė turės parengti savo vystymosi strategiją silpno ekonomikos augimo sąlygomis, turint mažiau gamtinių išteklių, esant struktūriškai aukštomis prekių ir energijos kainoms ir sudėtingoms sąlygoms gauti kapitalo. Inovacijos bus svarbiausias šio sektoriaus konkurencingumo veiksnys.

Todėl sektorių reikia parengti šiems iššūkiams atremti. Ši EESRK nuomonė skirta pagrindinėms politikos sritims, kuriose būtina sukurti verslui palankesnę aplinką. Tai leistų maisto ir gėrimų pramonei pasiekti tvarų augimą, diegti inovacijas, kurti darbo vietas ir toliau vartotojus aprūpinti saugiu, maistingu ir kokybišku maistu už prieinamą kainą.

1.1.3. Raginimas parengti sektoriui skirtą Europos maisto ir gėrimų pramonės politiką

EESRK ypač pritaria sektoriui skirtai Europos maisto ir gėrimų pramonės politikai, kuri būtų pritaikyta konkrečioms jos poreikiams. Komitetas mano, kad tai galima pasiekti 2015–2019 m. laikotarpiui pratęsus veiksmingesnės maisto produktų tiekimo grandinės aukšto lygio forumo įgaliojimus, kurių galiojimas baigėsi 2014 m. gruodžio 31 d.

⁽¹⁾ http://www.fao.org/fileadmin/templates/wsfs/docs/expert_paper/How_to_Feed_the_World_in_2050.pdf

1.2. Rekomendacijos

EESRK norėtų atkreipti Europos Komisijos, Europos Parlamento, Europos Vadovų Tarybos ir valstybių narių Vyriausybių dėmesį į toliau išvardytas prioritetines sritis, kuriose Europos maisto ir gėrimų sektorius turi siekti tolesnės pažangos. Komitetas taip pat atkreipia šio sektoriaus įmonių dėmesį į iniciatyvas ir veiksmus, kurių jos turi imtis.

1.2.1. Vidaus rinkos kūrimo pažanga

Europos Komisija ir valstybės narės turėtų bendradarbiauti siekdamas sukurti bendrąją rinką, užtikrinančią laisvą maisto produktų ir gėrimų judėjimą. Tai yra viena iš konkurencingos ES maisto ir gėrimų įmonių veiklos gerinimo prielaidų, kuri nebūtinai reikalauja priimti papildomus teisės aktus, veikiau – geriau įgyvendinti esamas taisykles.

Komisija turėtų nustatyti ir stebėti daromą pažangą, susijusią su:

- šiuo metu, Komisijai vadovaujant, įgyvendinama programa REFIT. Tai turėtų padėti sukurti bendrąją maisto rinką, nepamirštant galiojančių, darbuotojų užimtumo sąlygoms taikomų standartų,
- pastarojo meto BŽŪP reforma, kuri turi būti įgyvendinama neiškreipiant valstybių narių tarpusavio konkurencijos ir taip, kad būtų skatinama tvari gamyba,
- ES pameistrystės aljansu. Jį įgyvendinant reikalinga visapusiška valstybių narių parama.

1.2.2. Tarptautinės pastangos supaprastinti maisto ir gėrimų prekybą

Atsižvelgdamas į 2010 m. sausio 4 d. nuomonę dėl prekybos ir apsirūpinimo maistu ⁽²⁾, EESRK primena, kad vykstant pasaulinėms prekybos deryboms vienas iš svarbiausių tikslų turėtų išlikti apsirūpinimo maistu užtikrinimas.

ES derybų strategijų tarptautiniu lygmeniu tikslas turėtų būti tarifų šalinimas ES eksportui ir prekybos palengvinimas įgyvendinant tarptautiniu lygmeniu pripažintus standartus šalyse, kuriose prekybos plėtos potencialas yra didžiausias. Komisija turėtų:

- siekti sėkmingai sudaryti svarbius ES prekybos susitarimus, kurie dar nebaigti (visų pirma su JAV, Japonija ir Pietų Azijos partneriais), nes jie gali būti labai naudingi ES maisto ir gėrimų gamintojams,
- stebėti galiojančių prekybos susitarimų įgyvendinimą,
- siekti geriau koordinuoti dvišalius ir daugiašalius susitarimus,
- užtikrinti, kad būtų laikomasi abipusiškumo principo tiek mažinant tarifines kliūtis, tiek ir šalinant netarifines kliūtis, ir užtikrinti, kad būtų išsaugoti galiojantys ES vartotojų, aplinkos ir sveikatos apsaugos standartai.

ES turėtų labiau remti didesnę MVĮ internacionalizaciją. Visuomenės parama išlieka labai svarbi siekiant:

- sudaryti palankias sąlygas eksportui šalinant prekybos kliūtis,
- sudaryti palankesnes sąlygas naudotis prekybos finansavimu (eksporto kreditai ir draudimas),

⁽²⁾ OL C 255, 2010 9 22, p. 1.

- remti eksporto skatinimą, grindžiamą viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimu,
- rinkti informaciją apie importo reikalavimus trečiojoje šalyje ir perduoti ją MVĮ atstovaujančioms asociacijoms;

1.2.3. **Maisto ir gėrimų sektoriaus iniciatyvos, kuriomis siekiama sustiprinti žmogiškuosius išteklius ir užimtumą**

Pramonė turėtų kuo skubiau pagerinti savo įvaizdį, visų pirma jaunimo atžvilgiu. Aukštesnės kvalifikacijos žmogiškųjų išteklių poreikį reikėtų patenkinti:

- valstybėse narėse teikiant kokybiškesnę informaciją apie pavienių sektorių darbo rinką, kad būtų galima lengviau išspręsti asimetrinės informacijos tarp darbdavių ir potencialių darbuotojų problemą; taip pat nustatant gebėjimų paklausos ir pasiūlos neatitiktį ir ją pašalinant,
- reguliariai patvirtinant studijų planus aukštojo mokslo institucijose, dalyvaujant maisto ir gėrimų pramonės atstovams, kad profesinis rengimas išliktų aktualus sektoriui,
- pasitelkiant pameistrystės programas, kuriose gali dalyvauti visi maisto ir gėrimų sektoriaus nauji darbuotojai, ne tik jaunimas. Tai ypač svarbu siekiant išnaudoti į darbo rinką grįžtančių moterų ir vyresnio amžiaus darbuotojų, norinčių pakeisti profesinę veiklą, potencialą,
- užtikrinant mokymui ir mokymuisi visą gyvenimą skirtas priemones ir išteklius, siekiant parengti kvalifikuotą darbo jėgą. Šiuo požiūriu socialinis dialogas yra esminis aspektas.

EESRK ragina maisto ir gėrimų sektoriuje įkurti maisto žinių ir inovacijų bendriją (ŽIB), nes tai yra ne tik svarbus įsipareigojimas iki 2020 m. padidinti investicijas į MTTP, bet ir svarus indėlis į darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą.

Galiausiai EESRK pabrėžia, kaip svarbu

- apsaugoti Europos darbuotojus ir vartotojų teises,
- visapusiškai ir veiksmingai ratifikuoti pagrindinius Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) standartus, juos įgyvendinti ir užtikrinti jų taikymą,
- maisto ir gėrimų sektoriuje taikyti Europos kokybės standartus.

1.2.4. **Tvarios maisto tiekimo grandinės užtikrinimas**

EESRK norėtų pakartoti, kad yra naudinga skatinti tvarius vartojimo ir gamybos būdus susiejant tai su „Efektyvaus išteklių naudojimo Europos plano“⁽³⁾ įgyvendinimu ir skatina valstybes nares įgyvendinti minėtą politiką vykdant šį planą ir Europos semestrą⁽⁴⁾. Todėl EESRK palankiai vertintų holistinį planą maisto grandinės tvarumui užtikrinti. EESRK ragina Komisiją priimti komunikatą „Maisto sistemų tvarumas“.

Milane vykšančioje pasaulinėje parodoje EESRK turėtų visapusiškai viešinti su tuo susijusias rekomendacijas ir kitas nuomones maisto klausimais, kurios buvo priimtos pastaraisiais mėnesiais.

⁽³⁾ COM(2011) 571 final.

⁽⁴⁾ OL C 191, 2012 6 29, p. 6.

1.2.5. Maisto švaistymas

EESRK pakartoja savo nuomonėje ⁽⁵⁾ išdėstytą požiūrį, kad ES mastu reikia apibrėžties ir bendros pasaulio mastu suderintos metodologijos, pagal kurią būtų galima apskaičiuoti maisto nuostolių ir atliekų kiekį, įskaitant neparduoto maisto perdirbimą ir atliekų naudojimą. Vis dėlto Komitetas mano, kad veiksmų reikia imtis nelaukiant, kol bus gauti šiuo metu ES ir pasaulio mastu vykdomų mokslinių tyrimų projektų rezultatai. Tokie veiksmai apima informuotumo apie maisto švaistymą visoje maisto grandinėje didinimą ir pagalbą plėtojant ir skleidžiant geriausią patirtį.

Būsimoje maisto ir gėrimų pramonės politikoje visada turėtų būti laikomasi darnaus požiūrio ir sprendžiamas maisto švaistymo prevencijos klausimas. Maisto švaistymo prevencijos politikoje reikėtų taikyti požiūrį, apimančią visą maisto grandinę – nuo etapo prieš derliaus nuėmimą iki vartotojų.

Be to, reikėtų atidžiai išnagrinėti mokesčių politiką (PVM) ir veiksmų koordinavimą valstybėse narėse, siekiant palengvinti aukojimą maisto bankams kaip vieną iš priemonių maisto švaistymui pažaboti.

1.2.6. Sąžininga praktika tiekimo grandinėje

EESRK ir toliau skatina kultūrinius pokyčius verslo santykiuose siekiant užtikrinti sąžiningą prekybos praktiką visoje žemės ūkio maisto produktų grandinėje, kaip yra pažymėjęs savo 2013 m. gegužės 9 d. nuomonėje ⁽⁶⁾, todėl palankiai vertina pastangas, kurių ėmėsi platintojai ir maisto bei gėrimų gamintojai, siekdami parengti savanorišką iniciatyvą sąžiningiems verslo santykiams maisto tiekimo grandinėje (tiekimo grandinės iniciatyva ⁽⁷⁾) skatinti.

1.2.7. Moksliniai tyrimai, technologinė plėtra ir inovacijos

Maisto sektorius didelius iššūkius turi atremti turėdamas ribotas lėšas MTTP. EESRK mano, kad būtina aiškiai nukreipti finansavimą į MTTP, o pramonė turi būti vienas svarbiausių partnerių nustatant, kaip tai turėtų būti daroma. Be to, siekiant sėkmingo įgyvendinimo ir pritarimo, EESRK nuomone, inovacijos visų pirma turėtų būti grindžiamos vartotojų lūkesčiais.

1.2.8. Maisto ir gėrimų sektoriaus MVĮ

ES teisės aktų laikymosi išlaidos yra ypač didelė našta MVĮ. Dažni pasikeitimai ir nepakankamas suderinimas, pavyzdžiui, nustatant ženklavimo reikalavimus, sukuria kliūtis ir apsunkina augimą. EESRK mano, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti konkretiems MVĮ poreikiams, visų pirma siekiant sumažinti administracinę naštą, tačiau ragina atsargiai taikyti išimtis, ypač susijusias su maisto sauga, MVĮ, nes tai gali daryti joms neigiamą poveikį ir išstumti jas iš rinkos.

1.2.9. EESRK ragina Komisiją parengti ataskaitą, kurioje būtų pateiktas vertinimas dėl reikalavimo skelbti informaciją apie alkoholinių gėrimų sudedamąsias dalis ir maistinę sudėtį.

⁽⁵⁾ OL C 161, 2013 6 6, p. 46.

⁽⁶⁾ EESRK nuomonė dėl *didžiųjų mažmeninės prekybos centrų ir maisto produktų tiekėjų prekybos santykių*. Dabartinė padėtis, kuri paskelbta OL C 133, 2013 5 9, p. 16.

⁽⁷⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

2. Dabartinė europos maisto ir gėrimų pramonės padėtis

2.1. Europos maisto ir gėrimų pramonė yra didžiausias ES ekonomikos apdirbamosios pramonės sektorius, kurio metinė apyvarta sudaro daugiau kaip 1 trilijoną eurų ir kuriame tiesiogiai dirba 4,25 mln. darbuotojų ES. Ji taip pat yra vertės grandinė, kurioje iš viso dirba 32 mln. žmonių ir sukuriamas 7 % ES BVP, dalis. MVĮ sudaro 99,1 % maisto ir gėrimų pramonės įmonių ⁽⁸⁾.

2.2. Privačių investicijų į MTTP dalis sudaro 0,27 % šios pramonės šakos apyvartos. 2012 m. Jungtinio tyrimų centro (JTC) rezultatų suvestinė patvirtina ankstesniais metais stebėtas tendencijas ir visų pirma tai, kad ES išlaikė privačių investicijų į MTTP lygį, bet vis dar atsilieka nuo tarptautinių partnerių ⁽⁹⁾.

2.3. Maisto ir gėrimų sektorius perdirba 70 % ES žemės ūkio produkcijos ir Europos vartotojus aprūpina saugiu, kokybišku ir maistingu maistu.

2.4. 2012 m. iš Europos į kitas pasaulio šalis eksportuotų maisto produktų ir gėrimų vertė siekė 86,2 mlrd. EUR ⁽¹⁰⁾, taigi ji yra didžiausia pasaulio eksportuotoja šiame sektoriuje. Be to, 2012 m. ES prekybos balanse užfiksuotas rekordinis 23 mlrd. EUR perteklius. Per pastaruosius 20 metų prekyba maisto produktais ir gėrimais tarp valstybių narių išaugo trigubai ir siekia maždaug 450 mlrd. EUR ⁽¹¹⁾.

2.5. Šis sektorius yra necikliškas ir tvirtas ekonomikos ramstis, užimantis svarbią vietą visose valstybėse narėse, ir, be abejonės, svariai remiantis Europos apdirbamosios pramonės pastangas 20 % padidinti savo indėlį į BVP, kaip Europos Komisijos nustatė pagal 2020 m. ES strategiją ⁽¹²⁾. EESRK patvirtina savo paramą ir pakartoja savo rekomendaciją, kad ši tikslą reikia papildyti ypatingą dėmesį skiriant kokybiniam aspektui ⁽¹³⁾.

2.6. Vis dėlto pagrindiniai konkurencingumo rodikliai rodo, kad sektorius praranda konkurencinį pranašumą. Padidėjus pasaulinei paklausai, eksporto rinkos dalis metams bėgant sumažėjo (eksportas 2012 m.: 16,1 %, palyginti su 20,5 % 2002 m.) ⁽¹⁴⁾.

2.7. Šia EESRK nuomone savo iniciatyva siekiama sutelkti dėmesį į maisto ir gėrimų sektorių, nurodant tas priemones, kurios būtinos norint pakeisti šią neigiamą tendenciją ir padidinti sektoriaus konkurencingumą vidaus rinkoje ir pasaulio mastu.

2.8. Vartotojai turi teisę gauti teisingą ir subalansuotą informaciją apie alkoholinius gėrimus, kad galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl jų vartojimo. Visiems alkoholiniams gėrimams, neatsižvelgiant į juose esančio alkoholio koncentraciją, turėtų būti taikomos tokios pačios taisyklės. EESRK ragina Komisiją nedelsiant parengti Reglamente (ES) Nr. 1169/2011 numatytą ataskaitą, kuri turėtų būti parengta iki 2014 m. gruodžio mėn. ir kurioje būtų įvertinta, ar ateityje alkoholiniams gėrimams turėtų būti taikomas reikalavimas skelbti informaciją apie alkoholinių gėrimų sudedamąsias dalis ir maistinę sudėtį.

3. Pastangos padidinti pramonės veiklą europoje

3.1. Europos institucijų iniciatyvos

Konkurencingumo taryba pripažino visų pramonės sektorių indėlį į Europos ekonomiką ir paragino Komisiją įgyvendinti sektoriams skirtas iniciatyvas ⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ Šaltinis: *Data and Trends of the European Food and Drink Industry 2013–2014*.
http://www.fooddrinkeurope.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽⁹⁾ Šaltinis: 2012 m. ES pramonės investicijų į MTTP rezultatų suvestinė, Jungtinis tyrimų centras ir Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD.

⁽¹⁰⁾ http://www.fooddrinkeurope.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽¹¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/publications/docs/20years/achievements-web_en.pdf

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/about/juncker-commission/docs/pg_lt.pdf

⁽¹³⁾ EESRK nuomonė dėl Europos pramonės atgimimo, OL C 311, 2014 9 12, p. 47.

⁽¹⁴⁾ Šaltinis: 2012 m. JT *Comtrade*.

⁽¹⁵⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=LT&f=ST%2017202%202013%20INIT>

Reaguodama į šį raginimą Europos Komisija paskelbė komunikatą dėl **Europos pramonės atgimimo (COM(14) 14 final)** ⁽¹⁶⁾. Po dviejų mėnesių, 2014 m. kovo mėn., ES valstybių ir Vyriausybės vadovų aukščiausiojo lygio susitikime taip pat buvo pabrėžta, kad Europai reikia plėtoti pramoninę bazę ir kad norint tai pasiekti reikia „stabilios, paprastos ir nuspėjamos“ reglamentavimo aplinkos, bei buvo susitarta, kad „į visų sričių ES politiką turėtų būti sistemingai integruojami pramonės konkurencingumo aspektai“ ⁽¹⁷⁾.

Tuo tarpu **Veiksmingesnės maisto produktų tiekimo grandinės aukšto lygio forumas** ⁽¹⁸⁾, kurį 2009 m. įsteigė už pramonę ir verslumą atsakingas Europos Komisijos narys, paskelbė savo galutinę ataskaitą. Paskutiniame forumo posėdyje, kuris įvyko 2014 m. spalio 15 d., buvo vieningai patvirtintos rekomendacijos dėl žemės ūkio maisto produktų sektoriaus pramonės politikos rengimo ⁽¹⁹⁾. Šioje EESRK nuomonėje į tai atsižvelgiama.

EESRK nekantrauja prisidėti prie kitų Europos Komisijos iniciatyvų, įskaitant dalyvavimą šiais metais Milane vykstančioje pasaulinėje parodoje, kurioje pagrindinė jos stendo tema bus apsirūpinimo maistu saugumas. Be to, 2015 m. spalio mėn. turėtų būti paskelbtas tyrimas dėl **ES maisto ir gėrimų pramonės konkurencinės padėties**.

EESRK taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Milane ką tik duris atvėrusios pasaulinės parodos tema – „Pamaitinti planetą. Gyvybės energija“. Europos Komisija skatina diskusijas apie tai, kaip mokslas ir inovacijos gali prisidėti prie pasaulinio apsirūpinimo maistu saugumo ir tvarumo. Tai puiki proga EESRK pateikti visuomenei aptarti savo poziciją, išdėstyti šioje ir kitose pastaraisiais mėnesiais parengtose nuomonėse maisto klausimu. Parodoje įrengtas ES Komisijos standas yra ideali vieta, kur galėtų vykti tokio pobūdžio diskusijos šiuo tikslu surengtame viename ar keliuose informaciniuose seminaruose.“

3.2. Bendri maisto produktų gamintojų ir profesinių sąjungų sprendimai

2014 m. kovo mėn. *FoodDrinkEurope* ir EFFAT (**Europos maisto, žemės ūkio ir turizmo profesinių sąjungų federacija**) pasirašė bendrą pareiškimą dėl būtinų maisto ir gėrimų sektoriui skirtų veiksmų Europos lygmeniu.

4. Pagrindiniai veiklos ramsčiai: europos maisto ir gėrimų pramonės politikos formavimas

4.1. Siekiant veiksmingesnės maisto produktų tiekimo grandinės bendrojoje maisto ir gėrimų rinkoje

4.1.1. ES maistą reglamentuojantys teisės aktai yra gerai suderinti ir sektoriui yra labai naudingos galimybės, kurias suteikia vidaus rinka. Per pastarąjį dešimtmetį labai išaugo prekyba tarp valstybių narių ir dabar sudaro apie 20 % visos ES maisto ir gėrimų gamybos. Tačiau įmonės vis dar praneša apie skirtingą ES teisės aktų, kuriais nustatomi maisto standartai, aiškinimą ir įgyvendinimą. Didesnė integracija atvertų naujų galimybių augimui ⁽²⁰⁾.

Be to, labai svarbu gerinti santykius maisto tiekimo grandinėje, kad būtų užtikrintas konkurencingas maisto ir gėrimų sektorius ⁽²¹⁾.

4.1.2. Ypač svarbus yra Europos Komisijos darbas stebint Europos tiekimo grandinės iniciatyvos ⁽²²⁾ veiksmingumą ir taisyklių laikymosi nacionaliniu lygmeniu užtikrinimą ⁽²³⁾. Tiekimo grandinės iniciatyva yra svarbi bendra savanoriška iniciatyva, kurios ėmėsi suinteresuotosios organizacijos visoje maisto tiekimo grandinėje. Ji numato sistemą, skirtą pagerinti tarpusavio verslo santykius ir rasti sprendimus galimiems nesutarimams prekybos santykiuose.

⁽¹⁶⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:52014DC0014>

⁽¹⁷⁾ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%207%202014%20INIT>

⁽¹⁸⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:210:0004:0005:LT:PDF>

⁽¹⁹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1139_en.htm

⁽²⁰⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52014SC0014>

⁽²¹⁾ EESRK nuomonė paskelbta OL C 133, 2013 5 9, p. 16.

⁽²²⁾ <http://www.supplychaininitiative.eu/>

⁽²³⁾ COM(2014) 472.

4.2. Tvaraus užimtumo ir darbo našumo skatinimas

4.2.1. Siekdamas pagerinti sektoriaus darbuotojų įgūdžius EFFAT ir *FoodDrinkEurope* 2013 m. patvirtino bendrą pranešimą, kuriame išdėstoma mokymo ir įgūdžių ugdymo politika, būtina norint įveikti darbo rinkos sunkumus ⁽²⁴⁾.

4.2.2. Šios organizacijos taip pat pradėjo įgyvendinti iniciatyvą „Europos pameistrystės aljansas maisto ir gėrimų sektoriuje“ ⁽²⁵⁾, kuria siekiama užtikrinti kokybišką pameistrystę visos ES maisto ir gėrimų įmonėse, ypač MVĮ.

4.3. Tarptautinės prekybos sustiprinimas

4.3.1. ES, kurios teigiamas prekybos balansas 2012 m. siekė 23 mlrd. EUR, išlieka didžiausia maisto produktų ir gėrimų eksportuotoja, nepaisant mažėjančios pasaulinės maisto ir gėrimų prekybos rinkos dalies. Savo ruožtu tokios šalys kaip Kinija ir Brazilija per pastaruosius metus nuolat didino savo eksporto rinkos dalį ⁽²⁶⁾.

4.3.2. Nepaisant visuotinai pripažįstamos apsirūpinimo maistu svarbos ⁽²⁷⁾, eksporto plėtra yra vienas svarbiausių kiekvienos pramonės šakos augimo šaltinių. Atsižvelgiant į pasiturinčių gyventojų dalį besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse, pramonė turėtų būti pasirengusi reaguoti į didėjančią paklausą pasaulyje.

4.3.3. Svarbi daugiašalė PPO sutartis būtų buvusi veiksmingiausias sprendimas siekiant atverti rinkas, tačiau vienas po kito vykusiuose derybų raunduose visapusiško susitarimo pasiekti nepavyko.

4.3.4. Todėl ypač svarbūs tapo dvišaliai prekybos susitarimai, kurie davė rezultatų apskritai Europos pramonei, o ypač maisto ir gėrimų sektoriui. Vykstančiose derybose dėl TPIP turėtų būti sprendžiami tiek tarifinių, tiek ir netarifinių kliūčių klausimai, laikantis abipusiškumo principo Europos maisto produktų ir gėrimų atžvilgiu ir jokių būdu nekeliant grėsmės Europos vartotojų interesams. Rezultatai turėtų būti labai naudingi Europos žemės ūkio produktų sektoriui ⁽²⁸⁾.

4.3.5. ES viešinimo politika yra puiki priemonė, padedanti pasinaudoti teigiamu Europos žemės ūkio maisto produktų įvairumu pasaulyje ir skleisti informaciją apie pagrindinius Europos maisto produktų ypatumus.

4.4. Indėlis į tvarią gamybą ir vartojimą

4.4.1. Kaip pažymėta 2012 m. nuomonėje ⁽²⁹⁾, „Tvarus vartojimas ir gamyba, kai naudojamos didesnės vertės, bet mažiau gamtinių išteklių sunaudojant sukurtomis paslaugomis ir produktais, yra pagrindinis strategijų, kuriomis siekiama veiksmingiau naudoti išteklius ir skatinti ekologišką ekonomiką, tikslas“.

4.4.2. Europos maisto ir gėrimų pramonė priklauso nuo galimybės gauti pakankamą kiekį žemės ūkio žaliavų, kurios atitinka konkrečius kokybės kriterijus ir kurių kainos yra konkurencingos.

4.4.3. Vienas didžiausių iššūkių yra maisto švaistymas: Europos maisto tiekimo grandinėje per metus iššvaistoma apie 90 mln. tonų maisto. Maisto švaistymas reiškia, kad švaistomi ir jam pagaminti naudojami ištekliai, pavyzdžiui, žaliavos – vanduo, trąšos ir kuras. Kai kurios pagrindinės iniciatyvos paskatino sukurti nemažai partnerystių su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, pavyzdžiui, kampaniją „Every Crumb Counts“ (brangus kiekvienas trupinys) ir sektoriui skirtą priemonių rinkinio paskelbimą. 2013 m. priimtoje EESRK nuomonėje dėl maisto švaistymo prevencijos ir mažinimo (NAT/570) pažvelgta į susijusias problemas ir galimus sprendimus.

⁽²⁴⁾ <http://www.effat.org/en/node/10599>

⁽²⁵⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/alliance/fooddrink-europe-effat-pledge_en.pdf

⁽²⁶⁾ http://www.fooddrink-europe.eu/uploads/publications_documents/Data_Trends_of_the_European_Food_and_Drink_Industry_2013-20141.pdf

⁽²⁷⁾ OL C 255, 2010 9 22, p. 1–9.

⁽²⁸⁾ Žr. COPA-COGECA ir *FoodDrinkEurope* bendrą poziciją <http://www.fooddrink-europe.eu/news/statement/agri-food-chain-reps-call-on-negotiators-to-resolve-non-tariff-measures-in/>

⁽²⁹⁾ OL C 191, 2012 6 29, p. 6–11.

4.4.4. Europos Komisija rekomendavo maisto sektorių laikyti prioritetiniu siekiant tauseno išteklių naudojimo ir vykdė išsamias konsultacijas dėl Europos maisto sistemos tvarumo⁽³⁰⁾.

4.4.5. Į tvarumą reikėtų žvelgti iš platesnės perspektyvos neapsiribojant tik aplinkos tvarumu, o atsižvelgiant į socialinį ir ekonominį tvarumo ramsčius. Tai nurodoma bendroje 11 organizacijų, atstovaujančių maisto tiekimo grandinei, deklaracijoje, kuri buvo priimta vykstant veiksmingesnės maisto produktų tiekimo grandinės aukšto lygio forumui⁽³¹⁾.

4.5. Inovacijų sąjungos kūrimas

4.5.1. Investicijų į maisto ir gėrimų sektoriaus MTTP lygis ES yra žemas, palyginti su kitais apdirbamosios pramonės pasektoriais ir kitomis maisto ir gėrimų pramonės šakomis pasaulyje⁽³²⁾.

4.5.2. Reikia skatinti ir remti ŽIB maisto ir gėrimų sektoriuje. ŽIB apima ilgalaikę 7–15 m. perspektyvą, tačiau kartu įgyvendinami tam tikri trumpalaikiai ir vidutinės trukmės tikslai, pavyzdžiui, esminis išsipareigojimas iki 2020 m. padidinti investicijas į MTTP ir prisidėti prie darbo vietų kūrimo ir augimo skatinimo.

Maisto ir gėrimų sektoriaus įmonės, diegdamos inovatyvius produktus ir procesus, nuolat susiduria su daugybe problemų. MVĮ yra sunkiausia, nes jų organizaciniai pajėgumai ir ištekliai yra riboti, trūksta vadybos kompetencijos, patirties ir strateginės vizijos. Reikia paspartinti leidimų pateikti į rinką naujus produktus išdavimo procedūras, kartu laikantis atsargumo principo, kad į rinką patektų tik vartotojų sveikatai saugūs produktai.

4.6. Administracinės naštos mažinimas, ypač MVĮ

4.6.1. MVĮ pirmiausia kenčia dėl sparčiai plintančių struktūrų, kurios sukuria nereikalingą administracinę naštą. MVĮ yra labai svarbios sektoriaus konkurencingumui, todėl joms reikia skirti ypatingą dėmesį nepažeidžiant maisto saugos srities ar darbuotojų ir vartotojų teisių.

4.6.2. Komisija REFIT programa žengė svarbų žingsnį užtikrindama, kad ES teisės aktai būtų palankūs įmonėms ir didintų konkurencingumą⁽³³⁾.

Bruselis, 2015 m. gegužės 27 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Henri MALOSSE

⁽³⁰⁾ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/food.htm>

⁽³¹⁾ 2014 m. kovo 7 d. bendra deklaracija „Actions towards a more sustainable European food chain“ („Veiksmas siekiant tvaresnės Europos maisto tiekimo grandinės“) <http://www.fooddrinkeurope.eu/news/press-release/europes-food-chain-partners-working-towards-more-sustainable-food-systems/>

⁽³²⁾ Žr. 15 išnašą.

⁽³³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-682_en.htm